

Den 25. november 2019

Aftale om kvælstofindsatsen i 2020

Regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet er enige om kvælstofindsatsen i 2020 til gavn for både vandmiljø, klimaet, natur og erhvervet.

Fødevare- og landbrugspakken har efterladt et efterslæb for at nå Danmarks forpligtelser i vandrammedirektivet. Aftaleparterne erkender, at der er behov for en oprydningsindsats og vil med en tredobling af den målrettede regulering indhente noget af efterslæbet i 2020.

Natur- og Landbrugskommissionen offentliggjorde i 2013 sine anbefalinger til den fremtidige miljøregulering af dansk landbrug. Et centralt punkt var et ønske om, at næringsstofreguleringen af landbruget skulle gå i retning af mere målrettede regler. Derved anbefalede Natur- og Landbrugskommissionen, at der skulle foretages en omfordeling af ressourcer mellem de landmænd der modtager en reguleringsmæssig forpligtelse og de landmænd der må gøde mere. I 2019 blev den målrettede regulering indført.

I starten af 2019 blev der skabt opmærksomhed om, at kvælstofudledningen ikke var faldet som forudsat, samt at afløbet på de kollektive virkemidler ikke var som forudsat i Fødevare- og landbrugspakken. På den baggrund blev der nedsat et kvælstofudvalg med henblik på at undersøge kvælstofindsatserne. Det er vigtigt for aftaleparterne, at kvælstofudvalget ser grundigt på forudsætningerne bag Fødevare- og landbrugspakken. Et af elementerne, som kvælstofudvalget undersøger, er således, om de forventninger, der var til den såkaldte baselinefremskrivning, herunder NLES4, fortsat kan gøres gældende. Undersøgelsen af effekten af baselinefremskrivningen gennemføres af Aarhus Universitet.

Udvalget forventes at have gennemført undersøgelsen af kvælstofindsatserne inden udgangen af 2019. På baggrund af resultaterne af kvælstofudvalgets arbejde vil der skulle tages stilling til kvælstofindsatsen fra 2021. Resultaterne af udvalgets arbejde vil således kunne danne grundlag for en ny retning for beskyttelsen af det danske vandmiljø baseret på et gennearbejdet og opdateret vidensgrundlag. Der indkaldes til drøftelser herom så snart resultaterne foreligger.

For at forbedre beskyttelsen af vandmiljøet i 2020 og levere den effekt, der mangler fra de kollektive virkemidler, ønsker aftaleparterne, at den målrettede obligatoriske regulering skal opjusteres, så den sikrer den kvælstofreducerende indsats, som det hidtil har været forudsat den skulle sikre i 2021. Det betyder, at kvælstofindsatsen i den målrettede regulering bliver tredoblet fra ca. 1.150 tons i 2019 til ca. 3.500 tons i 2020. Ved at opjustere den målrettede obligatoriske regulering skabes der forøget sikkerhed for kvælstofindsatsen, idet opjusteringen kan bidrage til at modsvare bl.a. den manglende effekt fra de kollektive virkemidler i 2020. Det er forventningen, at indsatsen i den målrettede regulering i 2020 vil bidrage til en forbedring af vandmiljøet. Opjusteringen af indsatsen i den målrettede regulering forventes endvidere at kunne give en positiv klimaeffekt på, hvad der svarer til op til 100.000 tons CO₂ i 2020 ift. basisfremskrivningen 2019.

Socialdemokratiet og Radikale Venstre traf i 2014 beslutning om, at en større del af landbrugsstøtten skulle afsættes til natur, vandmiljø og klima. Der blev på den baggrund flyttet penge fra den direkte støtte til landmændene over til landdistriktsprogrammet. I 2020 er der ekstra 345 mio. kr. i landdistriktsprogrammet, som regeringen har afsat til grønne indsatser, som f.eks. målrettet regulering, skovrejsning og minivådområder.

Flere midler til skov

Aftaleparterne er enige om, at der vil blive tilført midler til grønne indsatser, som vil modsvare de ekstra 65 mio. kr. til kompensation, den målrettede regulering øges med i 2020. Dette sker ved, at der allokeres op til 15,2 mio. kr. til at imødekomme ekstra ansøgninger på ordningen privat skovrejsning 2019 og at der tilføres ekstra midler til støtte til urørt skov på 13,5 mio. kr. i 2019, samt 40 mio. kr. til økologisk investeringsstøtte i 2021.

Ændring af gødskningsloven ift. EU-kompensation

En forudsætning for at kompensationen i den målrettede regulering kan overgå fra nationale midler til finansiering med EU-midler fra 2020 er, at der gennemføres en ændring af gødskningsloven. Ændringslovforslaget er at betragte som et teknisk lovforslag. Aftaleparterne forpligter sig til at stemme for dette ændringslovforslag.

N-indfasning til akvakultur

Aftaleparterne er enige om at ændre N-indfasningsordningen til akvakultur således, at den resterende havbrugspulje fjernes fra ordningen.

Som konsekvens heraf tilpasses den målrettede regulering 2020, så den del af ikke-forringsindsatsen, som svarer til den resterende mængde kvælstof i havbrugspuljen under N-indfasningsordningen, omfordes til forbedringsindsats, og i visse tilfælde omfordes på andre oplande. Dette medfører, at en større andel af indsatsen vil bidrage til forbedring af vandmiljøet. Den øvrige indsats som følge af N-indfasningsordningen vil fortsat blive indregnet i indsatsbehovet som forudsat, herunder i forhold til allerede meddelte tilladelser under ordningen.

Flere nye virkemidler i reguleringen

Aftaleparterne er enige om, at den palet af virkemidler, som landmændene har til rådighed til at levere indsatsen i miljøreguleringen, skal være så bred som muligt. Nye virkemidler skal derfor stilles til rådighed for landmændene, så snart der er tilvejebragt et tilstrækkeligt fagligt og administrativt grundlag til, at de kan implementeres i reguleringen. Det er afgørende, at nye virkemidler ikke rulles ud, førend der er dokumentation for, at de leverer en lige så stor effekt, som de eksisterende virkemidler.

Flere midler til økologi

Aftaleparterne er enige om, at økologi bidrager til en lang række af samfundsgoder. Aftaleparterne ønsker derfor som udgangspunkt at fordoble det økologiske areal, eksporten af økologi og danskernes forbrug af økologi i 2030. Det var oprindeligt forventet, at den næste periode for den fælles landbrugspolitik skulle være indledt i 2021, men denne forventes nu, at blive forsinket og først blive indledt i 2022. Der vil i forbindelse med reformen af den fælles landbrugspolitik skulle træffes beslutning om en langtidsholdbar finansiering af økologiindsatserne i Danmark. Drøftelser herom indledes i løbet af 2020.

Med henblik på understøtning af økologien i 2020 har parterne aftalt følgende:

Aftaleparterne ønsker, at alle de landmænd, der måtte ønske at overgå til økologisk drift, skal have mulighed for at søge om tilskud hertil. Aftaleparterne ønsker således, at der skal gives tilsagn om økologisk arealtilskud, inkl. omlægningsstøtte til alle kvalificerede ansøgere i 2020.

Aftaleparterne ønsker endvidere, at der skal afsættes yderligere 10 mio. kr. i 2020 til Fonden for Økologisk Landbrug og derved bidrage til forbedrede udviklingsmuligheder og konkurrenceevne for økologiske landbrug. De øgede midler forventes udmøntet ved et aktstykke og findes inden for Miljø- og Fødevareministeriets ramme udenom finanslovsforhandlingerne. Aftaleparterne ønsker endvidere at øremærke 20 mio. kr. til en særlig pulje til økologer på ordningen for tilskud til modernisering af kvægstalde under Landdistriktsprogrammet i 2020 på i alt 85 mio. kr. I tilfælde af manglende afløb på de øremærkede midler omprioriteres de til andre ansøgere til ordningen.

Endelig ønsker aftaleparterne, at der i 2021 skal gennemføres en ny ansøgningsrunde for økologisk investeringsstøtte. Ordningen vil kunne indgå i landdistriktsprogrammet i 2021, under forudsætning af, at der kan prioriteres midler til ordningen, herunder til administration, i forbindelse med udmøntningen af programmet. Ordningen vil blive drøftet i aftalekredsen når et udkast hertil foreligger.

Kvælstofindsatsen efter 2020

Når kvælstofudvalget afrapporterer ved udgangen af året, skal der tages stilling til kvælstofindsatsen i 2021, ligesom der skal lægges pejlemærker for indsatsen videre frem. Regeringen vil indkalde til drøftelser om den fremtidige indsats umiddelbart efter offentliggørelse af kvælstofudvalgets rapport.

Aftaleparterne ønsker, at fremtidige aftaler ligeledes skal bidrage til at sikre, at udledningen af kvælstof nedbringes mærkbart, samt at der i de kommende vandområdeplaner lægges en plan for implementering og efterlevelse af EU's vandrammedirektiv. Aftaleparterne ønsker, at der anvendes virkemidler og opgørelsesmetoder, som er baseret på videnskabeligt dokumenterede effekter og giver bedst mulig sikkerhed for, at den ønskede reduktion opnås.

Aftaleparterne ønsker, at fremtidige aftaler indgås som brede aftaler på tværs af Folketinget under forudsætning af, at der leveres på disse målsætninger.

Aftaleparterne lægger endvidere vægt på, at den langsigtede kvælstofregulering, herunder den målrettede regulering, skal udarbejdes i samarbejde med naturorganisationer, landbruget og andre centrale interessenter.